

Μιχαήλ Κοκκίνης: Ο άνθρωπος που οχύρωσε το Μεσολόγγι

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Έφτιαξε το απόρθητο τείχος, συνέχισε να το ανακατασκευάζει ακόμη και κατά τη διάρκεια των μαχών ενώ πέθανε ηρωικά στην Έξοδο.

Στις 26 Οκτωβρίου του 1822, ο στρατός του Κιουταχή και του Ομέρ Βρυώνη περικυκλώνει και πολιορκεί το Μεσολόγγι. Ήταν η αρχή της πρώτης από τις τρεις πολιορκίες του Μεσολογγίου.

Υπεύθυνος για την οχύρωση ήταν ο πολιτικός και αγωνιστής Κωνσταντίνος Μεταξάς. Με την βοήθεια του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου, ο οποίος είχε σπουδάσει οχυρωματικές τέχνες, ανέλαβε να ενισχύσει την άμυνα της πόλης με ό,τι μέσα διέθετε.

Τον Φεβρουάριο του 1823, κατά την δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου, φτάνει από την Βλαχία στο Μεσολόγγι ένας νεαρός μηχανικός για να αναλάβει εξ

ολοκλήρου την οχύρωση. Το όνομά του ήταν Μιχαήλ Πέτρου Κοκκίνης.

Ο άνθρωπος πίσω από το τείχος

Ο Μιχαήλ Κοκκίνης γεννήθηκε στην Χίο. Η ακριβής ημερομηνία γεννήσεώς του είναι άγνωστη. Σπούδασε μηχανική στην Γαλλία και από το 1810 δίδασκε μαθηματικά, γεωγραφία και σχέδιο στην Ανώτερη Ελληνική Σχολή του Βουκουρεστίου. Μιλούσε ελληνικά, γαλλικά, ιταλικά, γερμανικά και ρουμανικά.

Στο Βουκουρέστι, ο Κοκκίνης μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία και έλαβε μέρος στην επανάσταση της Μολδοβλαχίας στο πλευρό του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Μετά την ήττα στην μάχη του Δραγατσανίου αποφάσισε να κατέβει στο Μεσολόγγι για να προσφέρει τις υπηρεσίες του εκεί που υπήρχε άμεση ανάγκη.

Το ταξίδι του μέσω Ιταλίας υπήρξε ιδιαίτερα επικίνδυνο αφού το καράβι κόντεψε να χαθεί στα κύματα μαζί με άλλους 71 Έλληνες που ταξίδευαν μαζί του. Τελικά σώθηκαν χάρη στις προσπάθειες του Άγγλου φιλέλληνα Λόρδου Σέφιλντ, τον οποίο θα τιμούσε αργότερα ο Κοκκίνης.

Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος αμέσως ανέθεσε στον νεαρό μηχανικό την διεύθυνση και κατασκευή των οχυρωματικών έργων. Μαζί με τον ντόπιο αρχιτέκτονα Σταύρο Κουτζούκη ο Κοκκίνης ξεκίνησε το γιγαντιαίο έργο.

Η κατασκευή του οχυρού διεκόπη πολλές φορές λόγω έλλειψης χρηματοδότησης. Πολλές φορές δεν υπήρχαν χρήματα ούτε για τα υλικά, ούτε και για τους τεχνίτες οι οποίοι εργάζονταν αδιάκοπα για επτά μήνες.

Ο Κοκκίνης, εκτός από ικανότατος μηχανικός, υπήρξε και αξιόλογος ηγέτης. Καθημερινά διηύθυνε 4 εκατονταρχίες που εργάζονταν μέρα-νύχτα. Είχε χωρίσει σε ομάδες τους εργάτες ανάλογα με την ειδικότητά τους, π.χ μουλαράδες, χτίστες

κ.λπ. Για να τους οργανώνει εξέδιδε την «Καθημερινήν Προσταγήν», έναν κατάλογο που ανέφερε αναλόγως την ειδικότητα τις εργασίες της ημέρας.

Ο Κοκκίνης ήταν παθιασμένος με την επανάσταση. Συχνά ενέπνεε τους εργάτες του εκφωνώντας πατριωτικούς λόγους. Σε συνεργασία με την κεντρική διοίκηση επέβαλε επιπλέον φορολογία ή διοργάνωνε έκτακτους εράνους για να συγκεντρώσει άμεσα έσοδα για την κατασκευή του οχυρού. Άλλες φορές επέβαλλε πρόστιμα σε όσους κωλυσιεργούσαν και καθόριζε μόνος του τα ωράρια και τους μισθούς.

Η αμοιβή των εργατών ήταν: 1 γρόσι για τους εργάτες, 1 ½ γρόσι για τους επιστάτες, 20 παράδες για τις γυναίκες και ψωμί για όλους. Για να μαζέψει ακόμη περισσότερα χρήματα για την ολοκλήρωση του έργου σύναπτε δάνεια με εσωτερικούς και εξωτερικούς φορείς. Συμπαραστάτες του ήταν και οι φιλέλληνες, που προσέφεραν χρήματα από την περιουσία τους.

Στην οχύρωση εργάστηκαν όλοι οι κάτοικοι του Μεσολογγίου ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου και επαγγέλματος. Παιδιά και γυναίκες έσπευσαν να βοηθήσουν μεταφέροντας καθημερινά υλικά και τρόφιμα. Ο αρχιμηχανικός έφερε και την οικογένειά στο Μεσολόγγι για να βοηθήσει στον αγώνα. Όλοι τον αποκαλούσαν «ο ιντζινιέρης του φράχτη», δηλαδή ο μηχανικός του φράχτη.

Οι οχυρώσεις

Αρχικά, ο Κοκκίνης κατασκεύασε 23 εξωτερικούς προμαχώνες που κάλυπταν συνολικό μήκος 2 χιλιομέτρων. Οι κατασκευές έγιναν σύμφωνα με τα σχέδια των Γκλεράκ και Μονταλεμπέρ, που τους διαδέχθηκε. Το τείχος ήταν δομημένο από λίθο και ασβεστοκονίαμα, είχε ύψος περίπου 3,50 μέτρων και εσωτερικό πλάτος 7-18 μέτρα. Κατά διαστήματα υπήρχαν ξύλινα φράγματα.

Έξω από το τείχος, ο Κοκκίνης έσκαψε τάφρους δύομιση μέτρων, μετά σχεδίασε δρόμο πλάτους 2 μέτρων και στην συνέχεια άλλη μία τάφρο, την «πρόταφρο». Για να προστατεύεται το Ελληνικό στράτευμα όταν έβγαινε, ο Κοκκίνης έστησε ανάχωμα ύψους ενός μέτρου πέρα από τις «πρόταφρους». Τέλος, τοποθετήθηκαν 48 πυροβόλα σε διάφορα σημεία του τείχους. Το αποτέλεσμα ήταν ένα απόρθητο φρούριο.

Θέλοντας να τιμήσει τους Έλληνες αγωνιστές, τους φιλέλληνες και τα σύμβολα της παγκόσμιας επανάστασης, ο Κοκκίνης έδωσε τα όνομά τους στον κάθε προμαχώνα. Από βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά ονόμασε τους προμαχώνες προς τιμήν των εξής, μολονότι διαφέρουν από πηγές σε πηγές:

1. του Σαχτούρη, 2. του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη, 3. του Κοστιούσκο, 4. του

Γουλιέλμου Τέλλου, 5. του Τοκέλυ, 6. του Λόρδου Βύρωνος, 7. του Βενιαμίν Φραγκλίνου, 8. του Καρλ φον Νόρμαν, 9. του Μιαούλη, 10. του Κουτσουνέικα, 11. του Κοραή, 12. του Μπότσαρη, 13. του μητροπολίτη Ιγνατίου, 14. του Δημητρίου Μακρή, 15. Κεραυνοβόλος, 16. του Γουλιέλμου Α΄ της Οράγγης, 17. του Ρήγα Φεραίου, 18. του Αντωνίου Κοκκίνη, 19. του Μονταλεμπέρ, 20. του Λόρδου Σέφιλντ, 21. του Σκεντέρμπεη, 22. του Κανάρη, 23. του Ιερολοχίτη Σπύρου Δρακούλη

Ο Κοκκίνης ξεκίνησε την κατασκευή στις 7 Μαρτίου 1823 και την ολοκλήρωσε στις 16 Ιουνίου του 1824. Παρά τις αντίξοες συνθήκες, τις συνεχείς διακοπές και τα ελλιπή κονδύλια, τα κατάφερε σε περίπου έναν χρόνο. Λεγόταν «Ελληνικόν επτάγωνον αρ. 1». Καθαγιάστηκε από τον επίσκοπο Ιωσήφ των Ρωγών με την παρουσία του Μαυροκορδάτου και των φιλελλήνων Μάρρεϋ και Μπλάκερ.

Ο Κοκκίνης συνέχισε την οχύρωση του Μεσολογγίου και δια θαλάσσης. Για να φράξει τον τουρκικό στόλο που θα έρχονταν από την λιμνοθάλασσα, τοποθέτησε φραγμούς με την χρηματοδότηση του Λόρδου Βύρωνος. Ονόμασε τον φράχτη «Φρούριο Βύρων».

Ο Κοκκίνης αναφέρει σε επιστολή προς τον Μαυροκορδάτο για το έργο του: «*Τὸ ἔργον θὰ καταστῇ πολύτιμον Μνημεῖον ἀντάξιον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ θὰ περάσῃ εἰς τὴν Ἱστορίαν ὡς ἓν θαῦμα τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως*».

Το τείχος ή «φράχτης» άντεξε όλες τις επιθέσεις των τουρκικών και αιγυπτιακών δυνάμεων κατά την διάρκεια της δεύτερης πολιορκίας. Εντυπωσιακό ήταν ότι το τείχος συνέχιζε να «κτίζεται» ακόμη και κατά την διάρκεια των μαχών.

Την νύχτα, άνδρες, γυναίκες και παιδιά μάζευαν ερείπια από τα σπίτια που είχαν καταστραφεί από οβίδες και τα ενσωμάτωναν στο τείχος. Έτσι, κάθε βράδυ το τείχος ανακατασκευάζονταν. Ακόμη και ο ίδιος ο Κοκκίνης έβγαινε έξω από το τείχος για να επιτηρεί την εικόνα του φρουρίου.

Λαγουμιτζήδες άνοιγαν υπόγειες στοές που περνούσαν κάτω από το τείχος και έφταναν μέχρι το στρατόπεδο των τούρκων και των αιγυπτίων. Με αυτόν τον τρόπο ανατίναζαν αιφνιδίως τον εχθρό και τις προμήθειές του.

Το 1825 η διοίκηση του Μεσολογγίου ανακήρυξε τον Κοκκίνη επίτιμο πολίτη και η κυβέρνηση του απένειμε τον βαθμού του χιλίαρχου.

Η έξοδος

Για την ημέρα που θα έδιναν την τελευταία μάχη ο Κοκκίνης είχε κατασκευάσει κάτι τελευταίο: τις γέφυρες πάνω στις οποίες θα πατούσαν οι Έλληνες για να περάσουν από τις τάφρους και να ορμήξουν στον εχθρό για την ελευθερία τους. Τις είχε φτιάξει κρυφά, λίγους μήνες πριν την έξοδο και τις είχε κρύψει στην αυλή του σπιτιού του Νότη Μπότσαρη.

Στις 11 Απριλίου του 1826, την Κυριακή των Βαΐων έγινε η ηρωϊκή Έξοδος. Όχι επειδή δεν άντεξε το τοίχος, αλλά επειδή οι κάτοικοι υπέφεραν από την πείνα. Ο Κοκκίνης έπεσε νεκρός εκείνη την ημέρα, μαχόμενος στο πλευρό του Ραζηκότσικα, του Τζαβέλλα και του Κασομούλη.

Η γέφυρα του Κοκκίνη απεικονίζεται στον πίνακα του Βρυζάκη «Έξοδος του Μεσολογγίου». Χτίστηκε από τα κατεδαφισμένα σπίτια με την βοήθεια των κατοίκων. Είναι ένας από τους πρωταγωνιστές αλλά αφανείς ήρωες της πολιορκίας...

Πηγή: aitoloakarnania.gr